ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з навчально-виховної роботи
Галина ЄВСЄЄВА

«02» 09 2021 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

спеціальність 051 «Економіка»
(шифр і назва спеціальності)
освітньо-наукова програма «Економіка»
(назва освітньої програми)
освітній ступень доктор філософії
(ступень)
форма навчання денна
(денна, заочна, вечірня)
розробник Ірина ПОПОВИЧЕНКО
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Методи економічного аналізу в наукових дослідженнях» є варіативною і входить до циклу дисциплін загального вибору з каталогу факультету, призначена для здобувачів, які здобувають освітній ступінь «Доктор філософії» за спеціальністю 051 «Економіка». Навчальна дисципліна «Методи економічного аналізу в наукових дослідженнях» передбачає опанування здобувачами теоретичних основ і набуття практичних навичок аналізу та наукового обґрунтування економічних рішень у діяльності бізнес-структур в умовах складності, рухливості та невизначеності зовнішнього середовища. Предметом вивчення навчальної дисципліни є методи економічного аналізу та їх застосування для науково обґрунтованого вирішення економічних задач бізнес-діяльності.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			III	
Всього годин за навчальним планом, з них:	120	4	120	
Аудиторні заняття, у т.ч:	44		44	
лекції	30		30	
практичні заняття	14		14	
Самостійна робота, у т.ч:	76		76	
підготовка до аудиторних занять	25		25	
підготовка до контрольних заходів	21		21	
виконання курсової роботи	-		-	
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	30		30	
підготовка до екзамену	-		-	
Форма підсумкового контролю			Залік	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Методи економічного аналізу в наукових дослідженнях» є формування у здобувачів професійних компетентностей на підставі подальшого розвитку аналітичного мислення та оволодіння методами фінансово-економічного та функціонально-вартісного аналізу для обґрунтованого прийняття організаційно-економічних та управлінських рішень у бізнес-діяльності.

Завдання дисципліни засвоєння теоретичних та методологічних засад аналізу ефективності підприємницької діяльності; дослідження та розуміння дії чинників, що впливають на фінансово-економічні результати бізнесу; вміння фахово прогнозувати наслідки певних економічних рішень з врахуванням впливу невизначеності та ризиків; обгрунтовувати об'єктивні висновки та пропозиції за результатами проведених досліджень.

Пререквізити дисципліни. Вивчення дисципліни ґрунтується на знаннях з дисципліни «Методологія наукових досліджень та управління науковими проєктами» «Принципи та методи екон омічних наук», «Дослідження соціально-економічних систем».

Постреквізити дисципліни. міждисциплінарні зв'язки з науковою тематикою при виконанні дисертаційного дослідження.

Компетентності. Результатом вивчення дисципліни «Методи економічного аналізу в наукових дослідженнях» є здобуття студентами таких компетентностей:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері економіки, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність до системного наукового світогляду, абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні компетентності:

СК-1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямах і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.

СК-5. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК-6. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням різних методів та моделей на мікро-, мезо-, та макрорівнях.

Заплановані результати навчання:

РН-4. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури.

РН-8. Набути та розвивати системний науковий світогляд, демонструвати під час планування та проведення досліджень здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Методи навчання. Під час вивчення дисципліни застосовуються такі методи навчання:

- за джерелом передачі та сприйняття інформації – словесний (пояснення, бесіда), наочний (ілюстрація, презентація), практичний (розрахункові вправи, розгляд та обговорення кейсів);

- за характером пізнавальної діяльності студентів – проблемно-пошуковий, дослідницький, евристичний;
- за логікою навчання – індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
- використання інтерактивних, відкритих та проблемних лекцій, семінарів і круглих столів, використання кейс-методів, а також застосування сучасних освітніх інформаційно- комунікаційних технологій під час навчання та досліджень.

Форми навчання: аудиторна (лекції, практичні заняття), позаудиторна, групова, індивідуальна.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Методичний інструментарій економічного аналізу господарської діяльності					
Тема 1. Роль, завдання та типологія економічного аналізу	8	2	-		6
Тема 2. Етапи, види та способи аналізу господарської діяльності підприємства	12	4	-		8
Тема 3. Методика факторного аналізу	16	4	2		10
Тема 4. Методи обробки економічної інформації в аналізі	18	4	4		10
Тема 5. Системи виміру впливу факторів у детермінованому та стохастичному аналізі	16	4	2		10
Тема 6. Аналіз фінансових результатів бізнесу та ділової активності підприємства	18	4	2		12
Тема 7. Принципи та методи функціонально-вартісного аналізу	16	4	2		10
Тема 8. Аналіз операційної та маркетингово-збутової діяльності підприємства	16	4	2		10
Разом за змістовим модулем 1					
Усього годин	**120**	**30**	**14**		**76**

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1	Роль, завдання та типологія економічного аналізу	2
2,3	Етапи, види та способи аналізу господарської діяльності підприємства	4
4,5	Методика факторного аналізу	4
6,7	Методи обробки економічної інформації в аналізі	4
8,9	Системи виміру впливу факторів у детермінованому та стохастичному аналізі	4
10,11	Аналіз фінансових результатів бізнесу та ділової активності підприємства	4
12,13	Принципи та методи функціонально-вартісного аналізу	4
14,15	Аналіз операційної та маркетингово-збутової діяльності підприємства	4
	Усього годин	**30**

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1	Методика факторного аналізу	2
2-3	Методи обробки економічної інформації в аналізі	4
4	Системи виміру впливу факторів у детермінованому та стохастичному аналізі	2
5	Аналіз фінансових результатів бізнесу та ділової активності підприємства	2
6	Принципи та методи функціонально-вартісного аналізу	2
7	Аналіз операційної та маркетингово-збутової діяльності підприємства	2
	Усього годин	**14**

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	**Підготовка до аудиторних занять**	**25**
2	**Підготовка до контрольних заходів**	**21**
3	**Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях, у т.ч.:**	**30**
	**Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу	9
	Аналіз ефективності інвестиційної та інноваційної діяльності	7
	Аналіз ефективності й інтенсивності використання капіталу підприємства	7
	**Загальне оцінювання і прогнозування фінансового стану підприємства	7
	Усього годин	**76**

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі методи контролю: тестування (для оцінювання рівня оволодіння теоретичним матеріалом); письмове розв'язання практичних завдань із обґрунтуванням рішення (для оцінювання рівня практичних умінь та навичок); виконання письмової самостійної роботи (есе) та розробка і публічний захист презентації за темою есе з розділів програми, які не викладались на лекціях (для оцінювання результатів самостійної роботи), а також застосовуються методи самоконтролю та самооцінки.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань здобувачів з дисципліни «Методи економічного аналізу в наукових дослідженнях» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю.

Поточний контроль знань та вмінь студента оцінюється за 100 бальною шкалою в залежності від виду навчання. Дисципліна складається з 1 змістового модуля.

Максимальна оцінка знань теоретичного матеріалу дисципліни, що вивчається - 100 балів.

Максимальна оцінка з розв'язання практичних завдань - 100 балів.

Максимальна оцінка результатів самостійної роботи - 100 балів*

* написання есе, розробка та захист презентації за темою, що винесена на самостійне опрацювання. Опрацювання науково-дослідної теми есе *(помічено** в табл. п.8)* з публікацією тез на науково-практичній конференції надає здобувачеві додаткові бали та може бути підставою для «закриття» пропусків аудиторних занять, якщо такі мають місце.

Поточна оцінка за трьома видами навчання за кожним модулем усереднюється.

Критерії оцінки теоретичних знань за змістовим модулем

№ з/п	Вид критерію	Зміст критерію	Кількість балів за змістовими модулями
			Змістовий модуль №1
1.	Якість складання тестів (20 тестових питань у кожному модулі)	По 5 балів за кожну вірну відповідь на питання	0-100
		Разом:	**0-100**

Критерії оцінки практичних навичок та вмінь за змістовим модулем

У змістовому модулі передбачається виконання здобувачами 2-х практичних завдань. Тобто, разом за семестр по даній дисципліні здобувач має виконати 4 практичних завдання. Максимально можлива кількість балів за кожне завдання – 50 балів:

№ з/п	Вид критерію	Зміст критерію	Кількість балів за змістовим модулем 1	
			1-е завдання	2-е завдання
1.	Якість виконання і захисту практичних завдань:	Здобувачем обгрунтовано і в повному обсязі розв'язано практичне завдання. При захисті практичного завдання продемонстрована висока якість опанування відповідним інструментарієм.	41-50	41-50
		При обгрунтуванні і розв'язанні практичного завдання здобувачем	31-40	31-40

		допущені незначні помилки, які суттєво не знижують якості виконання завдання. При захисті практичного завдання здобувачем продемонстрована хороша якість опанування відповідним інструментарієм.		
		Виконання і захист здобувачем практичного завдання зроблені з суттєвими помилками і лише допоміжні запитання викладача дозволяють здобувачеві довести той факт, що ним в достатній мірі опановано інструментарій розв'язання задач.	21-30	21-30
		Виконання і захист практичного завдання зроблені здобувачем з грубими помилками. Допоміжні запитання викладача не дозволяють здобувачеві довести той факт, що ним в достатній мірі опановано інструментарій розв'язання задач.	11-20	11-20
		Практичне завдання виконано не в повному обсязі, з грубими помилками, або не виконано взагалі. Здобувач не надав жодної відповіді на питання викладача щодо інструментарію розв'язання задач.	0-10	0-10
		Максимальна оцінка разом за одне завдання:	**50**	**50**
		Разом за кожним змістовим модулем максимум:	**100**	

Критерії оцінки знань з самостійної роботи здобувача

У змістовому модулі передбачається написання здобувачами 1-го есе за темами розділів програми, що не викладались на лекціях, з подальшою підготовкою презентації за темою есе та її публічним захистом (конкретно назва та орієнтовний план есе узгоджується із викладачем). Тобто, разом за семестр по даній дисципліні здобувач має написати есе і підготувати презентацію. Також окремим видом самостійної роботи в кожному модулі є робота з кейсами з практики бізнесу. Максимально можлива кількість балів за самостійну роботу у кожному модулі – 100 балів:

№ з/п	Вид критерію	Зміст критерію	Кількість балів у змістовому модулі
1.	Своєчасне надання і захист письмової роботи у вигляді есе обсягом 1500-2000 друкованих знаків з пробілами за темами розділів програми, що не викладались на лекціях:	Здобувач своєчасно і в повному обсязі подає есе і захищає його зміст, якісно відповідаючи на всі запитання. При цьому Здобувач показує вміння логічно і послідовно викладати матеріал та користуватися сучасними інформаційними джерелами	30
		Здобувач своєчасно, але в стислому обсязі подає есе і захищає його зміст, не відповідаючи на всі запитання. Допускається незначна затримка щодо подачі та захисту есе	20
		Здобувач не своєчасно і в неповному обсязі подає есе, захист якого відбувається здобувачем не самостійно, а лише за наявності допоміжних питань викладача. Має місце значна затримка в часі щодо подання есе для перевірки і захисту	10
		Есе не подано для перевірки та захисту, або роботу і її захист виконано з грубими помилками та ознаками плагіату, що не дозволяє позитивно оцінити самостійну роботу здобівача	0
		Максимум за есе:	**30**
2.	Своєчасна підготовка та публічний захист на занятті презентації за темою есе	- Інформативність (повне розкриття теми без переобтяження текстовим матеріалом) - ***6 балів;*** - Структурованість (логічний план викладення теми) - ***6 балів;*** - Наявність прив'язки до	

		практичного прикладу - ***6 балів;*** - Дотримання регламенту доповіді (5 хвилин) - ***6 балів;*** - Захист (відповіді на питання викладача та колег-здобувачів) - ***6 балів.***	
		Разом максимум за презентацію:	**30**
3.	Участь у аналізі та обговоренні кейсів з практики бізнесу	Активна участь у обговоренні кейсів з аргументованим обґрунтуванням власної позиції та думки (4 питання викладача - за кожну аргументовану відповідь – по 10 балів)	4*10 = 40
		Пасивне слухання дискусії інших, або взагалі, здобувач не є присутнім на обговоренні питання	0
		Максимум за обговорення кейсів:	**40**
		Разом за змістовим модулем:	**100**

Підсумковий контроль знань студента (залік). Залікова оцінка з дисципліни є середньоарифметичним значенням 2-х видів поточного контролю за 1 модулем (за теоретичним матеріалом, практичними завданнями та самостійною роботою).

11. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу передбачає відповідальність викладача і здобувача освіти , прозорість оцінювання, інформування та реалізацію політики академічної доброчесності.

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти та викладачі діють відповідно до нормативної бази академії. Здобувачі мають дотримуватися правил поведінки на заняттях згідно Статуту Академії. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Порядок зарахування пропущених занять: пропуски занять реєструються викладачем у навчальному журналі. Кожне пропущене заняття має бути відпрацьоване, що передбачає відпрацювання лекційних та практичних занять методом підготовки реферативної роботи на тему, яка узгоджується з викладачем відповідно до тематики пропущених занять. У разі наявності невідпрацьованих пропусків занять аспірант не допускається до складання поточного та підсумкового контролю.

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти. Здобувачі мають керуватися у своїй діяльності Кодексом академічної доброчесності ПДАБА ПЛПМ 0812-001:2018, яким встановлено загальні моральні принципи та правила етичної поведінки, а саме:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;

- надання згоди на перевірку письмових робіт здобувачів на антиплагіат за допомогою відповідного програмного забезпечення.

У випадку надзвичайних ситуацій (епідемії, пандемії, стихійного лиха, введення надзвичайного стану і т.д. здобувачі повинні дотримуватися правил поведінки, які встановлені відповідними інструкціями в ситуаціях, що наступили.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Андреева Г. І. Економічний аналіз: Навч.-метод, посіб. К: Знання, 2008. 263 с.
2. Баканів М.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К.: Кондор, 2009. 296 с.
3. Герасимова В. Д. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности промышленного предприятия: учебное пособие. М.: КНОРУС, 2011. 360 с.
4. Гринів Б.В. Економічний аналіз торгівельної діяльності. Центр навчальної літератури, 2019. 392 с.
5. Ковальчук К.Ф Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій.: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 326с.
6. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник для студ. вищ. навч. закладів. 2-ге вид., перероб. та доп. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 465 с.
7. Прокопенко І.Ф., Ганін В. І. Методика і методологія економічного аналізу. К.: ЦУЛ, 2008. 430 с.
8. Черниш С.С. Економічний аналіз. Навчальний посібник. Центр навчальної літератури, 2019. 310 с.
9. Шило В.П., Верхоглядова Н.І., Ільіна С.Б., Темченко А.Г., Брадул О.М. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2007. 240 с.
10. Юринець В.Є. Методологія наукових досліджень: навч. посібник Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 178 с.
11. Erich A. Helfert. Financial Analysis Tools and Techniques: A Guide for Managers. McGraw-Hill Education; 1st edition. 480 p.

Додаткова

1. Ионин Е.Е. Система показателей оценки имущественного положения предприятий: монография. Донецк: Юго-Восток, 2006. 431 с.
2. Ковалев В. В. Финансовый анализ: методы и процедуры: ученик. М.: Финансы и статистика, 2001. 560 с.
3. Лазаришина І. Д. Методологія та організація економічного аналізу: навчальний посібник. Український держ. ун-т водного господарства та природокористування. Рівне: УДУВГП, 2004. 112с.
4. Сумець О.М., Сомова О.Є, Пєліхов Є.Ф. Оцінка конкурентоспроможності сучаного промислового підприємства: навчально-практичний посібник. К.: "Видавничий дім "Професіонал", 2009. - 280с.
5. Karen Berman, Joe Knight. Financial Intelligence, Revised Edition (A Manager's Guide to Knowing What the Numbers Really Mean). Harvard Business Review Press; 1st edition (January 29, 2013). 304 p.
6. .Поповиченко І.В., Спірідонова К.О., Болсунова Н.А., Кірнос О.В. Інноваційні процеси в сучасній економіці України: аналіз, фактори впливу, проблеми та напрямки їх

розв'язання: Комерціалізація інновацій : колект. монографія / за ред. д.е.н., проф. Ілляшенка С.М., д.е.н., доц. Біловодської О.А. – Суми : Триторія, 2020. - 264 с.

7. .Popovychenko I.V., Spiridonova K.O. (2020) Application of function cost analysis and network scheduling in logistics cost management. Intellectualization of logistics and Supply Chain Management. [Online], vol.2, pp.65-77, available at: https://smart-scm.org/en/journal-2-2020/iryna-popovychenko-kira-spiridonova-application-of-function-cost-analysis-and-network-scheduling-in-logistics-cost-management/ (Accessed 30 July 2020). DOI: https://doi.org/10.46783/smart-scm/2020-2-5

8. .Cherchata, A., Popovychenko, I., Andrusiv, U., Simkiv, L., Kliukha, O & Horai, O. (2020). A methodology for analysis and assessment of business processes of Ukrainian enterprises. Management Science Letters, 10(3), 631-640. DOI: 10.5267/j.msl.2019.9.016 (SCOPUS)

9. .Поповиченко І.В., Луценко І.А. Щодо питання про вибір показника на роль критерію ефективності Збірник наукових праць «Проблеми системного підходу в економіці». Київ, НАУ, 2019. Випуск 4(72), Частина 2 - С.77-86. Електронна сторінка видання – www.psae-jrnl.nau.in.ua Міжнародний цифровий ідентифікатор журналу: https://doi.org/10.32782/2520-2200 (Фахове видання, категорія Б)

Інтернет-ресурси

1. Державна служба статистики. http://www.ukrstat.gov.ua/
2. Законодавча база України http://zakon2.rada.gov.ua/laws/
3. Мінрегіон України http://www.minregion.gov.ua/

Розробник _____ (Ірина ПОПОВИЧЕНКО)
(підпис)

Гарант освітньої програми _____ (Юлія ОРЛОВСЬКА)
(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри економіки підприємництва
Протокол від «31» серпня 2021 року № 1